

Laten we eerlijk zijn. Overal in het land worden fouten gemaakt, ook bij beslissingen rond onderwijshuisvesting. Fouten maken is menselijk. Toch hebben we het er weinig over, want missers hebben ook een pijnlijke en genante kant. Liever leren we van de fouten van anderen. En die fouten zijn er. Een recente en meest in het oog springende is die van het ROC Leiden. Zij kwam diverse keren negatief in het nieuws in verband met vastgoed. Over het ROC Leiden gaf minister Bussemaker in haar brief van 13 februari 2015 aan de Tweede Kamer aan dat het “onwenselijk en onverantwoord gedrag” had vertoond en dat de school “naïef en amateuristisch” omging met haar “megalomane” bouwprojecten. Zoiets zegt een minister niet zomaar.

Door Ingrid de Moel, Bouwstenen

Leren van missers en dan het liefst die van anderen

Miljoenenverlies door vastgoed

ROC Leiden kon door onverantwoorde vastgoedtransacties niet meer investeren in de kwaliteit van het onderwijs. Dat heeft haar uiteindelijk de das om gedaan. De missers in het vastgoed kostten de gemeente Leiden en de Leidse gemeenschap € 3,3 miljoen en de rest van de samenleving nog veel meer. Er zijn meer scholen in de problemen gekomen door de handel in derivaten en vastgoedtransacties. Zo kennen we uit de media de problemen van Zadkine, de Rotterdamse onderwijsgigant en de mislukte ambities van de Scholingsboulevard in Enschede. Maar ook de problemen van Proloog in Leeuwarden, O2G2 in Groningen, BOOR in Rotterdam, de openbare basisscholen in Amsterdam-Oost, Oegstgeest en Heerenveen. Allemaal financiële problemen als gevolg van onderwijshuisvesting. Pijnlijke wonden die we liever achter ons laten en waar we volgens een lokale politicus “liever over zwarte pietten, dan dat we er van leren.”

Bij ons gebeurt dat niet

Als je scholen op de man af vraagt of zoiets als bij ROC Leiden ook bij hen zou kunnen voorkomen, krijg je vrijwel altijd een ‘nee’. De genoemde scholen worden gezien als uitzondering. Het ging daar om grote sommen geld en een bestuur dat uit de bocht vloog. Maar hoe doet een bestuur dat; uit de bocht vliegen? Miro Lucassen (foto) schreef in opdracht van de Stichting Regionaal Spitwerk een boek over hoe het gemeentebestuur van Amersfoort de verkeerde beslissingen nam rond de huisvesting van, in dit geval, kunsthal de KAdE. Dat kostte de gemeenschap uiteindelijk € 10,5 miljoen. Het boek leest als een trein en is een aanrader voor alle bestuurders die niet willen sneuvelen op huisvesting. Het laat beeldend zien wat er allemaal mis kan gaan als gevolg van goed vertrouwen, instemmende collega-bestuurders en een sterk netwerk. Iets wat we allemaal graag zouden willen, maar

wat ons niet van fouten behoedt. Het laat ook zien dat een bestuurder uit de bocht kan vliegen als gevolg van een onprofessionele uitvoeringsorganisatie en het niet serieus nemen van tegenkrachten.

Kleine fouten met grote gevolgen

Het boek zou ook over onderwijs kunnen gaan, want ook daar zijn talloze zaken te vinden die om precies dezelfde reden heel erg mis zijn gegaan, een beetje mis zijn gegaan of gelukkig net niet mis zijn gegaan. Veel van die voorbeelden hebben te maken met de bouw van een nieuwe school of zaken waar binnen een school (vrijwel) niemand warm voor loopt. We kennen voorbeelden van docenten die ineens als bouwbegeleider mochten optreden omdat ze het vertrouwen van het schoolbestuur hadden, maar niet de competenties om dit tot een goed einde te brengen; scholen met meer

ambities dan hun omgeving en daardoor een veel te groot schoolgebouw; scholen precies op maat voor het onderwijs van gister, maar niet voor die van nu; scholen die gebouwd zijn en meteen weer verbouwd; scholen die uiteindelijk veel duurder uitpakten of veel te laat klaar waren als gevolg van onvoldoende deskundigheid aan de opdrachtgeverskant; schoolbesturen die door een huisvestingsmedewerker voor een financieel debakel zijn behoed en scholen met te veel installaties die niet bijdragen aan de luchtkwaliteit, maar wel nadelig uitpakken voor de energierekening. Allemaal de schuld van een ander natuurlijk, maar primair de verantwoordelijkheid van het schoolbestuur.

Het bestuur weet van niets

Ook bij de uitvoering van de nieuwe taken rond het buitenonderhoud liggen missers op de loer. Zo waren we als Bouwstenen bijvoorbeeld op zoek naar een school die de uitvoering van het buitenonderhoud per 1 januari 2015 goed had geregeld. We werden getipt op een school die deze taak had ondergebracht bij een B.V. en die B.V. deed ook het buitenonderhoud voor andere scholen in

haar regio. De huisvestingsmedewerker van de betreffende school vertelde ons dat we voor vragen niet bij het schoolbestuur moest zijn, maar bij hem. “Het schoolbestuur weet er niets van af”, wist hij ons te vertellen. Zo’n opmerking horen we vaker. Veel te vaak. De man in kwestie bleek naast zijn baan bij de betreffende school tevens directeur van de betreffende B.V. te zijn. Noch op de website van de school, noch op die van de B.V. werd duidelijk hoe die twee met elkaar verbonden waren. Dat die binding er wel degelijk was, bleek uit het register van de Kamers van Koophandel. Goed ook voor de andere schoolbesturen om te weten met wie ze zaken doen, met wie die binding heeft en waar het geld heen gaat. Maar weten ze het ook?

Good governance

Als schoolbesturen het al weten, weten ze het onderling goed verborgen te houden. Op de websites van basisscholen vinden we vrijwel geen financiële verantwoording, jaarverslagen of gegevens over deelnemingen. Een grote scholenkoepel die adverteerde met financiële cursussen voor basisscholen, meldde ons dat de nieuwe taken rond het buitenonderhoud pas aan de orde zijn in de cursus van 2016, als de boeken van 2015 worden besproken (en de put gedempt moet worden?). We zijn er niet gerust op; ook

BOUWSTENEN

VOOR SOCIAAL

Leren van vastgoeddrama's

Op woensdag 27 mei organiseert Bouwstenen een bijeenkomst rond het boek 'Twee keer valse start' van Miro Lucassen met als titel 'Leren van vastgoeddrama's'.

Na de aftrap van Pim van de Berg, wethouder gemeente Amersfoort (mede subsidiegever van dit boek) en Miro Lucassen, auteur van het boek, gaan twee deskundigen in op wat we van dit boek en andere voorbeelden kunnen leren.

Meer informatie kijk op www.bouwstenen.nl of bel naar 06 - 5231 0845.

TWEE KEER
VALSE START

Vijf jaar rommelen met kunsthal KAdE

niet na het lezen van wat er op de site van de PO-Raad staat over ‘governance’. Er is op dat vlak nog veel te doen. Eén ding kunnen we leren van alle vastgoeddrama's die we als Bouwstenen langs hebben zien komen bij scholen, gemeenten én corporaties (die de missers in de sector zwaar hebben moeten bekopen); organiseer voldoende

tegenkracht. Dat kan heel goed door je als school publiekelijk te verantwoorden naar de mensen waarvoor en waarmee je het doet en die uiteindelijk de rekening gaan betalen; de rekening van de fouten en tekorten, maar ook de rekening van eventuele nieuwe ambities.

Foto: Marco Hofsté

